
Wie wil ik zijn?

B.J.D. van Vreeswijk

Naar aanleiding van Efeze 4:24: ‘en bekleedt u met de nieuwe mens, die overeenkomstig *het beeld* van God geschapen is, in ware rechtvaardigheid en heiligheid’.

Je geeft je leven zelf vorm. Deze gedachte leeft breed in onze westerse cultuur. Je eigen bestaan ligt open naar de toekomst. Met deze gedachte is een andere sterk verbonden: wie wil ikzelf zijn? Hoe je je leven vorm wilt geven, hangt af van wie je wilt zijn. Wie je wilt zijn, ligt ook niet vast. De vormgeving van je identiteit ligt ook open naar de toekomst.

Dat onze identiteit iets is dat gevormd moet worden, is op zich niet iets nieuws. Ook in de klassieke Oudheid leefde deze gedachte al. Wat wel nieuw lijkt, is dat het in onze tijd echt helemaal openligt hoe je je identiteit vormgeeft. Een ideaalbeeld waaraan je jezelf af kon meten, was altijd wel beschikbaar. De vraag was eerder: ben ik die ik zou moeten zijn?

Wie wil ikzelf zijn? Het is de grootste uitdaging voor je eigen leven. Voor sommigen een mooie uitdaging, voor anderen een behoorlijk ingewikkelde. Het blijkt ook een van de grootste uitdagingen van onze cultuur in haar geheel te zijn, zo blijkt uit de vele vragen die loskomen rond kunstmatige intelligentie. Intelligentie lijkt een neutraal begrip, maar blijkt dat niet te zijn. Zeker als kunstmatige intelligentie meer en meer ingezet wordt om menselijke verlangens te vervullen en gebruikt wordt als aanvulling op het menselijk denken rond morele en ethische beslissingen. De verlegenheid rond de morele aspecten van kunstmatige intelligentie is merkbaar. Het blijkt nog niet zo gemakkelijk om ‘out of the blue’ het mens-zijn vorm te geven.

In de christelijke gemeente lezen we de Schriften te midden van de wereld waarin je leeft. Je leest ze voor jezelf, maar ook met het oog op de wereld. Bij het lezen van de Schriften in deze moderne wereld stuit je ook op de woorden uit Efeziërs. Over de mens die vernieuwd wordt naar het beeld van God. Ook in de Schriften blijkt onze identiteit dus open te liggen naar de toekomst. Dat is niet het enige wat je aan het denken zet als je deze woorden uit Efeze 4 leest. Op het eerste gezicht gaat het hier in dit hoofdstuk om een oproep. Elders maakt Paulus duidelijk dat de oproep in Efeze uiteindelijk voortkomt uit een diep verlangen om Hem te weerspiegelen die je zo diep geraakt heeft met zijn genade. Verlangen blijkt de plaats in te nemen van verlegenheid. Eerlijk is

eerlijk, onder de gemeenteleden van Efeze blijkt dat verlangen diep weggezakt te zijn en moest het weer opgeroepen worden. Dat kan nu onder christenen ook zomaar het geval zijn. Dat je als christen steeds moet trainen in dit verlangen, leert dan de brief aan Efeze.

Je wilt zijn zoals Hij is. Je denkt bij God al snel aan zijn macht, zijn vrijheid, aan zijn onbegrensde autonomie. Het is ook waar je als eerste aan zou denken, als je over de mens naar Gods beeld in Genesis 1 leest. Toch gaat het daar niet over in Efeze. Het gaat over twee heel andere dingen. Het gaat over rechtvaardigheid en heiligheid. Deze twee eigenschappen, waarschijnlijk niet al te sterk van elkaar te scheiden, kenmerken het beeld van God. Je verlangen is dan ook om precies die twee eigenschappen je eigen identiteit te laten bepalen. Het zijn vaak niet zo de dingen waaraan je denkt, als je aan zelfreflectie doet. Toch worden ze genoemd. Het lijken ook wat nietszeggende woorden geworden te zijn, of in ieder geval woorden die geen beste klank meer hebben. Geen woorden voor eigenschappen die je graag zou willen hebben. Totdat je ziet dat juist God zo is.

God wordt getekend door rechtvaardigheid. Het is niet te veel gezegd, dat rechtvaardigheid neerkomt op liefde, die in relatie met de ander wil treden om die ander recht te doen en tot bloei te laten komen. Het komt neer op liefde, die onrecht serieus neemt. Liefde die diepgetroffen is als de ander, God of mens, onrecht wordt aangedaan.

Heiligheid doet denken aan zuiverheid en transparantie. Aan de kleur wit, die zich niet verdraagt met welke vuilheid dan ook. Ook doet het denken aan licht, dat doorzichtig maakt. Licht dat diepste drijfveren niet verborgen houdt. Geen dubbelheid onder de oppervlakte houdt. Het is niet voor niets dat dit licht ook bedreigend kan aanvoelen.

Rechtvaardigheid en heiligheid. Daarmee wordt het beeld van God geschetst. Zo wil je zelf ook zijn. Grote woorden. De grote woorden worden ook klein gemaakt in Efeze 4. Spreek de waarheid. Wees transparant. Spreek woorden die de ander doen opbloeien. Laat wat de ander bezit van de ander zijn en probeer het niet in je bezit te krijgen. Integendeel, gebruik je eigen bezit om de ander te doen opbloeien.

Wees heilig en rechtvaardig dus. Maar niet om een goed mens te zijn, uiteindelijk. Je diepste verlangen is niet om een goed mens – wat dat dan ook moge zijn – te zijn. Je diepste drijfveer is zelfs ook niet om jezelf 's avonds recht in de ogen te kijken. Je diepste verlangen is om te weerspiegelen door wie je diep geraakt bent. Zo goed en mooi is Hij.

Je verlangen wordt nog sterker op het moment dat je ontdekt dat het geen ideaal is, een onbereikbaar ideaal, maar iets wat je gegeven wordt. Verlangen naar iets wat je zelf bereiken wilt, maar niet kunt, brandt je op. Verlangen naar

wat je zeker door iemand gegeven zal worden, doet je branden van hoop.

Die hoop is zichtbaar gemaakt. Je komt Christus tegen in de Schriften, die je als gemeente wekelijks leest. Je ziet rechtvaardigheid en heiligheid vlees en bloed geworden. Zoals Hij is, zo zul jezelf worden. Zoals jezelf niet kon worden, werd Hij in jouw plek. Om je te kunnen maken, zoals Hij is. Een mens van vlees en bloed, heilig en rechtvaardig.

Het is een geheim dat jezelf als christen, als christelijke gemeente, kent en wilt uitdragen. Je leeft je leven in deze wereld, waarin de identiteit van ons mensen openligt. Je onderkent de verlegenheid om je heen en je deelt je persoonlijke verlangen. Om te zijn zoals Hij door wie je geraakt bent. Rechtvaardig en heilig.

B.J.D. van Vreeswijk is als predikant werkzaam in de protestantse gemeente in wording te Hattem.